

Ohjausasiakirja 21.5.2020

Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittisen työn tavoitteet ja suuntaviivat

Kunnanhallituksen konttori
Linn Karlsson
Selvitys- ja kestävyysyksikkö
08- 523 023 23
linn.a.karlsson@Södertälje.se

Sisällysluettelo

1.	1. Johdanto	3
1.1	Tarkoitus	3
1.2	Tavoitteet	3
2.	2. Tausta	4
2.1	Vähemmistölainsäädäntö.....	4
2.2	Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittinen työ.....	4
3.	3. Suuntaviivat	6
3.1	Kansallisille vähemmistöille suuntautuva tiedotus	6
3.2	Kansallisten vähemmistöjen oikeus äidinkieliseen vanhustenhuoltoon	7
3.3	Kansallisten vähemmistöjen oikeus äidinkieliseen esikouluun.....	7
3.4	Kansallisten vähemmistöjen kulttuuri	8
3.5	Kansallisten vähemmistöjen osallistuminen ja vaikutusvalta.....	8
4.	4. Viiteluettelo	9

Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittisen työn tavoitteet ja suuntaviivat, diaarinro KS 20/55

Kunnanhallituksen 4.9.2020 vahvistama

Voimassaolo: Toistaiseksi

Seurannasta ja tarkistuksesta vastaava: Kunnanhallitus

Asiakirjasta vastaava: Kunnanhallituksen konttori/Selvitys- ja kestävyysyksikkö

1. 1. Johdanto

1.1 Tarkoitus

Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittisen työn tavoitteiden ja suuntaviivojen tarkoituksena on varmistaa, että kunta noudattaa kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä säädettyä lakia (2009:724) selkeyttämällä kunnan vastuuta sekä asianomaisten lautakuntien välisen vastuun jakautumista.

1.2 Tavoitteet

Södertäljen kunnan suuntaviivojen tavoitteena on tukea tavoitteiden täyttymistä globaalilla, kansallisella ja paikallisella tasolla. Lähtökohtana Södertäljen kunnan työlle on Agenda 2030, jonka tulee leimata kunnan kaikkea toimintaa.¹

Agenda 2030 sisältää 17 tavoitetta, joista 4. tavoite ”Hyvä koulutus”, 10. tavoite ”Eriarvoisuuden vähentäminen” sekä 16. tavoite ”Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto”² ovat yhteydessä suuntaviivoihin. Valtiopäivien vähemmistöpoliittisena tavoitteena on myös ”Kansallisten vähemmistöjen suojele, heidän vaikutusmahdollisuuksiensa vahvistaminen sekä historiallisten vähemmistökielien tukeminen siten, että ne säilyvät elävinä”.³

Södertäljen kunnan kunnanvaltuusto on hyväksynyt kahdeksan kokonaisvaltaista tavoitetta ja kuusi tavoitealuetta Södertäljen kestäväksi kehittämiseksi.

Suuntaviivat tukevat ”Södertälje tietokuntana” koskevan tavoitealueen täyttymistä. Se merkitsee muun muassa esikoulun ja koulun tuloksien paranemista sekä ”Södertäljen asukkaat” -nimistä tavoitealuetta, minkä johdosta asukkailla on vaikutusvaltaa ja hyvät elinehdot, he ovat osallistuvia sekä saavat hyvää palvelua, joka on helposti käytettävissä.⁴

Agenda 2030

Valtiopäivien vähemmistöpoliittiset tavoitteet

Kunnanvaltuuston tavoite Södertäljen kunnan kestäväälle kehitykselle

Suuntaviivat

1 Södertäljen kunta, *Tavoitteet ja budjetti 2020–2022*, 2019.

2 Globaalit tavoitteet, ei vuotta

3 Hallituksen esitys 2008/09:151, 2008

4 Södertäljen kunta, *Tavoitteet ja budjetti 2020–2022*, 2019.

2. 2. Tausta

2.1 Vähemmistölainsäädäntö

Ruotsi sitoutui vuonna 2000 noudattamaan Euroopan neuvoston kansallisia vähemmistöjä koskevaa puitesopimusta sekä alueellisten ja vähemmistökielten eurooppalaista peruskirjaa. Sen yhteydessä vähemmistöpolitiikasta tehtiin oma politiikan ala. Juutalaiset, romanit, ruotsinsuomalaiset, saamelaiset (joilla on myös asema alkuperäiskansana) ja tornionlaaksolaiset tunnustettiin Ruotsin kansallisiksi vähemmistöiksi. Jiddiš, meänkieli, romani, saame ja suomi tunnustettiin kansallisiksi vähemmistökieliksi.

Vuonna 2009 hallitus esitteli vähemmistöpoliittisen strategian yhdessä kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) kanssa. Lain tarkoituksena on kansallisiin vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän ja haavoittuvuuden vastustaminen, kansallisten vähemmistöjen vaikutus- ja sananvallan vahvistaminen sekä kansallisten vähemmistökielten säilyvyyden edistäminen.⁵

Vähemmistölainsäädäntöön tehdyt muutokset astuivat voimaan 1. tammikuuta 2019. Muutosten tarkoituksena on kansallisten vähemmistökielten ja -kulttuurin suojelun sekä meänkielen, saamen ja suomen kielten hallintoalueilla vallitsevien laajentuneiden oikeuksien vahvistaminen.⁶ Myös koululakiin (2010:800) ja sosiaalipalvelulakiin (2001:453) tehdyt vähemmistökieliä koskevat muutokset astuivat voimaan 1. tammikuuta 2019.

Erään lakiin tehdyn muutoksen mukaan kunnat ja alueet ovat velvollisia hyväksymään tavoitteet ja suuntaviivat vähemmistöpoliittiselle työlleen.

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724):

5 b § Kuntien ja alueitten on hyväksyttävä tavoitteet ja suuntaviivat vähemmistöpoliittiselle työlleen.

Vähemmistöpoliittisella työllä tarkoitetaan toimintaa, joka motivoidaan vähemmistölain mukaisilla kuntien ja alueitten velvollisuuksilla ja vastuilla.

Esimerkkinä tavoitteiden ja suuntaviivojen piiriin kuuluvista alueista ovat kulttuuri, koulu, esikoulu sekä hoito ja hoiva. Hallintoalueisiin sisältyvät kunnat ja alueet voivat puolestaan tehdä päätöksen tavoitteista ja suuntaviivoista suhteessa toimeksiantoon.⁷

2.2 Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittinen työ

Vähemmistölain astuessa voimaan 2010 Södertäljen kunta liittyi suomen kielen hallintoalueeseen. Hallintoalueena oleminen merkitsee kansalliselle vähemmistölle erityistä oikeutta äidinkieltensä käyttöön yhteyksissä kunnan kanssa.⁸ Kunnanhallituksen konttorilla on kontaktcenterin kautta mahdollisuus tarvittaessa tarjota suomenkielillä tapahtuvaa yhteydenottoa kuntaan. Kunnanhallituksen konttori pitää myös neuvonpitoa ruotsinsuomalaisen ryhmän kanssa suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvan toimeksiannon puitteissa ja järjestää esimerkiksi suomenkielisiä konsertteja ja elokuvaesityksiä.

Eräässä kunnan vanhainkodissa on suomenkielisten ikääntyneiden asukasryhmä, ja muissa vanhainkodeissa on joitakin suomea puhuvia työntekijöitä. Koulutustoimi tarjoaa äidinkielenopetusta kaikissa kansallisissa vähemmistökielissä, ja suomenkielisen esikoulun voi käydä kunnassa toimivassa riippumattomassa Ruotsinsuomalaisessa koulussa.

⁵ Minoritet.se (a), 2020.

⁶ Minoritet.se, 2019.

⁷ Tukholman lääninhallitus ja Saamelaiskäräjät, 2019.

⁸ Minoritet.se (b), 2020.

Jos lapsi kuuluu kansalliseen vähemmistöön, esikoulun on sen lisäksi annettava lapsille mahdollisuus sekä ruotsin että oman kansallisen vähemmistökielen kehittämiseksi. Stålhamraskolanissa on kaksi suomenkielistä luokkaa f-3- ja 4-6.

Kirjastolain ja Södertäljen kunnan kirjastosuunnitelman mukaan kansallisia vähemmistöjä priorisoidaan. Kirjasto ostaa jatkuvasti tietovälineitä kansallisilla vähemmistökielillä sekä järjestää suomenkielistä ohjelmatoimintaa. Myös Stadsscenen-teatteri tarjoaa ohjelmaa suomeksi ja joskus romaniksi ja saameksi.

Konsthallen ja Torekällberget järjestää esittelykierroksia suomeksi, ja Kultur 365 järjestää suomenkielisille ikääntyneille suuntautuvaa toimintaa.⁹

⁹ Södertäljen kunta, *Nulägeskartläggning Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittinen työ*, 2020.

3.3. Suuntaviivat

Määritelmä

Suuntaviivat on normittava ohjausasiakirja, joka merkitsee, että sisältö säännöstelee nykyisen toiminnan ja kunnan suhtautumistavan määrättyssä tilanteessa. Suuntaviivat selkeyttävät kunnan suhtautumistapaa johonkin ja antavat toimintaohjeita palvelun toteuttamiselle. Suuntaviivat viittaavat usein asioiden täytäntöönpanoon, ja niitä voidaan pitää jonkinlaisena määrätyn asian käsikirjana.

Vastuu ja seuranta

Kunnanhallituksella on kokonaisvaltainen vastuu kunnan vähemmistöpoliittisesta työstä, sen seurannasta ja asiakirjan tarkistuksesta. Suuntaviivat ovat voimassa toistaiseksi, niitä voidaan seurata, ja ne voidaan tarvittaessa tarkistaa. Jokainen lautakunta vastaa siitä, että niille kuuluva toiminta toteutetaan suuntaviivojen mukaisesti.¹⁰

3.1 Kansallisille vähemmistöille suuntautuva tiedotus

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724):

3 § Kuntien ja alueiden on informoitava kansallisia vähemmistöjä heidän oikeuksistaan ja yhteiskunnan vastuusta tämän lain ja lain viittaamien määräysten mukaisesti. Sama koskee valtiollisia hallintoviranomaisia, joiden toiminta on tärkeää kansallisille vähemmistöille tai vähemmistökielille. *Laki (2019:938).*

Merkitys Södertäljen kunnalle

- Kunnanhallituksen vastuulla on informoida kansallisia vähemmistöjä heidän oikeuksistaan sekä vähemmistölain mukaisesta yhteiskunnan vastuusta esimerkiksi kunnan verkkosivuilla.
- Kunnanhallituksen vastuulla on suomenkielisten tietojen antaminen kunnan kuulumisesta suomen kielen hallintoalueeseen sekä suomeksi järjestettävästä toiminnasta.
- Kunnanhallitus vastaa siitä, että kontaktcenterillä on mahdollisuus tarjota suomenkielellä tapahtuvaa yhteydenottoa kuntaan.
- Koulutuslautakunta yhdessä kunnanhallituksen kanssa vastaa huoltajille ja oppilaille kohdistuvasta kunnan suomalaisia luokkia koskevasta tiedotuksesta.
- Koulutuslautakunnan vastuulla on antaa huoltajille ja oppilaille tietoja vähemmistöjen oikeudesta äidinkielenopetukseen.
- Koulutuslautakunta vastaa huoltajille annettavista tiedoista, jotka koskevat mahdollisuutta suomenkielisen esikoulupaikan hakuun. Tiedot on ilmentävä kunnan verkkosivulta, esikoulupaikan hakulomakkeesta tai muulla sopivalla tavalla.

10 Södertäljen kunta, *Kunnan kokonaisvaltaisten ohjausasiakirjojen suuntaviivat*, 2020.

3.2 Kansallisten vähemmistöjen oikeus äidinkieliseen vanhustenhueltoon

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724):

18 § Hallintoalueeseen kuuluvan kunnan on tarjottava pyytävälle mahdollisuutta saada koko tai olennainen osa vanhustenhuelton piiriin kuuluvasta palvelusta ja huolenpidosta suomea, meänkieltä tai saamea hallitsevalta henkilöstöltä. *Laki (2018:1367).*

18 a § Mihinkään hallintoalueeseen kulumattoman kunnan on tarjottava pyytävälle mahdollisuutta saada koko tai olennainen osa vanhustenhuelton piiriin kuuluvasta palvelusta ja huolenpidosta suomea, jiddiä, meänkieltä, romania tai saamea hallitsevalta henkilöstöltä, mikäli kunnassa on saatavilla henkilöstöä, jolla on asianomaiset kielitaidot. Jonkin kielen hallintoalueeseen kulumavaa kuntaa koskee sama seikka muiden kielten osalta. *Laki (2018:1367).*

18 c § Kunnan on informoitava vanhustenhuelton piiriin kulumavaa apua hakevaa mahdollisuuksista saada kohtien 18 ja 18 a §§ mukaista palvelua ja huolenpitoa. *Laki (2018:1367).*

Merkitys Södertäljen kunnalle

- Vanhustenhueltolautakunta vastaa koko palvelun ja huolenpidon tai sen olennaisen osan tarjoamisesta ikääntyneille suomen kielellä.
- Vanhustenhueltolautakunta vastaa koko palvelun ja huolenpidon tai sen olennaisen osan tarjoamisesta ikääntyneille kansallisella vähemmistökielellä, jos kunnalla on kansallista vähemmistökieltä hallitsevaa henkilöstöä, joka haluaa käyttää kieltä työssään.
- Vanhustenhueltolautakunta vastaa siitä, että 80 tai 85 vuotta täyttäneet saavat kotikäyntien yhteydessä palvelua koskevia tietoja vähemmistökielillä, etenkin suomen kielellä.
- Vanhustenhueltolautakunta vastaa siitä, että kunnan avoimet tapaamispaikat järjestävät suomenkielistä toimintaa, esimerkiksi yhteistoiminnassa yhdistysten ja/tai organisaatioiden kanssa.
- Vanhustenhueltolautakunta vastaa siitä, että jonkin/joidenkin kansallisten vähemmistökielten taidot luetaan tarvittaessa ansioksi uutta henkilöstöä rekrytoitaessa.
- Vanhustenhueltolautakunnan vastuulla on yhteistyössä kunnanhallituksen kanssa tiedottaa suomenkielisestä vanhustenhuelto-oikeudesta.

3.3 Kansallisten vähemmistöjen oikeus äidinkieliseen esikouluun

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724):

17 § Yksittäisten henkilöiden oikeudesta saada joissakin tapauksissa esikoulu- ja määrättyä muuta pedagogista toimintaa suomen, meän tai saamen kielellä säädetään koululain 8 luvussa 12 a § ja 25 luvussa 5 a § (2010:800). *Laki (2018:1367).*

Merkitys Södertäljen kunnalle

- Koulutuslautakunnan vastuulla on tarjota huoltajien pyytämää paikkaa lapsille esikouluun, jossa koko koulutusta tai sen olennaista osaa annetaan suomen kielellä.
- Koulutuslautakunta vastaa siitä, että esikoulu antaa lapsille mahdollisuuden sekä ruotsin että oman kansallisen vähemmistökielen kehittämiseksi, jos lapsi kuuluu kansalliseen vähemmistöön.
- Koulutuslautakunta vastaa siitä, että jonkin ja/tai joidenkin kansallisten vähemmistökielten taidot luetaan tarvittaessa ansioksi uutta henkilöstöä rekrytoitaessa.

3.4 Kansallisten vähemmistöjen kulttuuri

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724):

4 § Kielilain (2009:600) mukaan yhteiskunnalla on erityinen vastuu kansallisten vähemmistökielten suojelemisesta ja edistämisestä.

Yhteiskunnan on myös muutoin edistettävä kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia kulttuurinsa säilyttämiseksi ja kehittämiseksi Ruotsissa. Erityisen tärkeää on lasten kulttuuri-identiteetin kehittäminen ja erityisesti oman vähemmistökielen käytön edistäminen.

18 b § Kunnan on lainkohtien 18 ja 18 a §§ mukaan tarjottavan huolenpidon piirissä huomioitava ikääntyneiden tarve kulttuuri-identiteettinsä säilyttämiseen. *Laki (2018:1367)*.

Merkitys Södertäljen kunnalle

- Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta vastaa siitä, että kirjasto hankkii jatkuvasti tietovälineitä sekä lapsille että aikuisille kansallisilla vähemmistökielillä kirjastosuunnitelman mukaisesti.
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta vastaa siitä, että kunnan kulttuuritoiminnalla on mahdollisuus tarjota asukkaiden tarpeita heijastavia ohjelmia, jotka sisältävät kansallisilla vähemmistökielillä ja erityisesti suomeksi tarjottavaa toimintaa.
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta yhdessä vanhustenhuoltolautakunnan kanssa vastaavat suomenkielisestä kulttuuritarjonnasta kunnan vanhainkodeissa.
- Koulutuslautakunta vastaa siitä, että kunnan suomalaiset luokat saavat opetuksessa suomalaista kulttuuria koskevia tietoja.
- Vanhustenhuoltolautakunta vastaa siitä, että kunnan vanhainkotien henkilöstö huomioi kansallisten vähemmistöjen kulttuuritarpeet esimerkiksi ruoan ja perienteiden osalta, mikäli vanhainkodissa on kansalliseen vähemmistöön kuuluvia ikääntyviä.

3.5 Kansallisten vähemmistöjen osallistuminen ja vaikutusvalta

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724):

5 § Hallintoviranomaisten on annettava kansallisille vähemmistöille mahdollisimman laaja vaikutusmahdollisuus heitä koskevissa kysymyksissä ja neuvoteltava mahdollisimman pitkälti vähemmistöjen kanssa senkaltaisissa kysymyksissä.

Neuvonpito toteutetaan ensimmäisen kohdan mukaan siten, että hallintoviranomainen käy strukturoitua vuorokeskustelua kansallisten vähemmistöjen kanssa voidakseen viranomaisen päätöksenteossa huomioida vähemmistöjen näkökannat ja tarpeet. *Laki (2018:1367)*.

5 a § Hallintoviranomaisen on erityisesti edistettävä lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja neuvonpitoa heitä koskevissa kysymyksissä sekä mukautettava muodot heidän edellytyksiinsä. *Laki (2018:1367)*.

Merkitys Södertäljen kunnalle

- Kunnanhallituksen vastuulla on antaa kansallisille vähemmistöille vaikutusmahdollisuus heitä koskevissa kysymyksissä ja neuvoteltava mahdollisimman pitkälti vähemmistöjen kanssa senkaltaisissa kysymyksissä. Kunnanhallituksen vastuulla tässä työssä on lasten ja nuorten vaikutusvallan edistäminen heitä koskevissa kysymyksissä.

4. 4. Viiteluettelo

Globaalit tavoitteet. (ilman vuosilukua).

Poimittu sivustolta 21.5.2020 <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

Tukholman lääninhallitus., Saamelaiskäräjät. (2019). *Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki* (2009:724).

Poimittu sivustolta 21.5.2020 <https://www.minoritet.se/5102>

[Minoritet.se](http://minoritet.se). (2019). *Vähemmistölaki 2019*.

Poimittu sivustolta 21.5.2020 <http://minoritet.se/5054>

[Minoritet.se](http://minoritet.se). (a). (2020). *Ruotsin vähemmistöpolitiikka*.

Poimittu sivustolta 21.5.2020 <http://www.minoritet.se/minoritetspolitik>

[Minoritet.se](http://minoritet.se). (b). (2020). *Fakta förvaltningsområden*. Poimittu sivustolta 21.5.2020

<http://www.minoritet.se/förvaltningsområden-for-minoritetspråk>

Hallituksen esitys 2008/09:158. (2008). *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna*.

Södertäljen kunta. (2019). Tavoitteet ja budjetti 2020–2022. Södertäljen kunta. (2020). Nykytilanteen kartoitus Södertäljen kunnan vähemmistöpoliittinen työ, 12.2.2020.

Södertäljen kunta. (2020). Kunnan kokonaisvaltaisten ohjausasiakirjojen suuntaviivat, 16.4.2020.